

Charter voor biodiversiteit in Oost-Brabant

Tussen het gemeentebestuur van Boortmeerbeek, hier vertegenwoordigd door [Michel Baert en Bert Meulemans] enerzijds en Natuurpunt Oost-Brabant, Leuvensestraat 6, 3010 Kessel-Lo, en haar lokale Natuurpunt-afdeling Boortmeerbeek anderzijds wordt het hierna volgende 'charter van de biodiversiteit in Oost-Brabant' afgesloten.

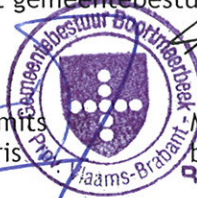
Met dit charter reikt Natuurpunt Oost-Brabant alle overheden en alle ruimtegebruikers de hand om dringend en effectief - in praktijk en op het veld - samen te werken om het verlies van biodiversiteit tegen 2010 terug te dringen, ook in onze regio. Het baseert zich op de internationale verdragen van de EU regeringsleiders op de Göteborg-top in 2001 en de Wereld regeringsleiders op de VN-duurzaamheidstop in Johannesburg in 2002. Het charter legt de prioriteit bij de meest bedreigde en kwetsbare ecosystemen, met hun leefgebieden en soorten, waarvoor onmiddellijk beleidsmaatregelen en acties ter behoud en herstel nodig zijn.

Het samenwerkingsverband structureert zich rond 4 pijlers:
kennis (samenbrengen van gegevens),
communicatie (tussen partners onderling en naar het grote publiek toe),
betrokkenheid (stimuleren van doelgroepen en middenveld),
en concrete actie (behoud en herstel van leefgebieden en soorten in de praktijk).

Het actieprogramma bevat 10 punten die concreet dienen opgenomen te worden en die nadere en gebiedsgerichte uitwerking krijgen in overleg met vertegenwoordigers van de afdelingen van Natuurpunt Oost-Brabant.

Plaats: Boortmeerbeek
voor het gemeentebestuur

Johan Smits
secretaris

Schepen

Michel Baert
burgemeester
Bert MEULEMANS

Datum: 14 juni 2009
voor Natuurpunt Oost-Brabant,

Hugo Abts en/of Frans Dhaenens

De ondertekenaars erkennen dat wereldwijd, maar ook in Oost-Brabant:

- de biodiversiteit* - en met name de samenhang van alle levende wezens (planten, dieren en mensen) in goed functionerende ecosystemen - op een onnatuurlijk hoog en verontrustend tempo achteruitgaat, en dit door toedoen van de mens, wat nog versterkt wordt door de wereldwijde klimaatverandering als gevolg van menselijk handelen.
- de aantasting van de biodiversiteit en het verlies van de diensten die er door geleverd worden (water- , bodem- en voedselkringloop, regeneratie van natuurlijke hulpstoffen, beheersing van plagen- en vervuiling, chemisch- en genetisch reservoir...) onverantwoord negatieve gevolgen kan hebben voor de welvaart van mens en maatschappij op mondiale tot lokale schaal.
- de biodiversiteit en de natuurlijke leefomgeving tevens van cruciaal belang zijn voor het welzijn van mens en maatschappij en met name voor de gezondheid, de recreatie, de educatie, de (culturele) inspiratie en de keuzerijheden.

- de biodiversiteit in een gevarieerd en informatierijk landschap een kans is voor een streek en haar bevolking, en in belangrijke mate bijdraagt tot de leefbaarheid van de (woon)-omgeving en het welbehagen. De samenhang van natuur, landschap en cultuurhistorie bepaalt mee de streekidentiteit en het attractief zijn van een regio voor bewoners en bezoekers (toerisme en recreatie).
- bij het terugdringen van de achteruitgang van de biodiversiteit het noodzakelijk is dat op alle beslissingsniveaus de verschillende overheden en actoren hun verantwoordelijkheid nemen en verhinderen dat de problemen afgewenteld worden op andere regio's en continenten én op de komende generaties.
- we als welvarende regio in de bakermat van de eerste en tweede industriële revolutie en de Provincie Vlaams-Brabant als Europese centrumprovincie een bijzondere verantwoordelijkheid en voorbeeldfunctie hebben voor de bescherming van de biodiversiteit en het duurzaam gebruik van de ruimte als drager en element van de derde industriële revolutie (kenniseconomie).
- bij het behoud, ontwikkelen en beleven van de biodiversiteit in een kwaliteitsvolle natuur en een gaaf landschap het betrekken van zoveel mogelijk mensen als leidmotief dient gehanteerd volgens het principe 'natuur en landschap voor iedereen'. **Samenwerking tussen overheden en organisaties van het middenveld** is hierbij zeer belangrijk.
- voor de biodiversiteit niet alleen de overheden een belangrijke verantwoordelijkheid moeten opnemen, maar dat daarnaast **alle actoren en gebruikers die bij de landelijke ruimte betrokken zijn**, moeten bijdragen aan het behoud en de ontwikkeling van de verscheidenheid van kenmerkende soorten in de aan hen toegekende ruimte.
- voor acties naar het behoud en het ontwikkelen van de biodiversiteit een 'doelgroepen-beleid' **noodzakelijk** is waarbij de verschillende gebruikers van het landelijk gebied gesensibiliseerd en aangemoedigd worden om te komen tot een 'wise-use' en een zodanig gebruik dat ook leefgebieden van de bijzondere en kwetsbare soorten (rode lijsten*) terug worden versterkt.
- voor het behoud en het herstel van de biodiversiteit op lokaal en regionaal vlak een intensief beleid vereist van **bescherming en versterking van natuurgebieden, en dit in samenhang met het gehele landschap**. Tevens moet een milieukwaliteit van zodanig hoog niveau vooropstaan dat tevens aan de voorwaarden voor kwetsbare soorten (rode lijst) voldaan wordt.
- om tegemoet te komen aan de nieuwe uitdagingen specifieke en voldoende **kwaliteitsvolle leefgebieden als natuurreservaat** moeten worden uitgebouwd, ingericht en beheerd, dit om de meest kwetsbare en meest bedreigde biodiversiteit snel en op afdoende wijze te vrijwaren.
- het noodzakelijk is een beleid te voeren om de **kleine natuurgebieden en natuurreservaten te ontsnipperen**, te versterken en in te bedden in een netwerk van voldoende 'robuuste' natuur in een kwaliteitsvol landschap.

* Biodiversiteit is het aantal en de verscheidenheid aan levende organismen en ecosystemen die aan mekaar via een webvormige structuur ondersteunende diensten leveren zoals de voedselkringloop, en die de voorwaarden in stand houden voor het leven op aarde.

* Rode lijsten geven de bedreigde status aan van planten- en diersoorten aan de hand van criteria als mate van achteruitgang, de totale (wereld)populatie, het verspreidingsgebied, de populatiedichtheid of -fragmentatie.

De ondertekenaars engageren zich werkt te maken van volgende concrete 10 puntenplan:

1. aan te sluiten bij de door de IUCN* gelanceerde en door de Europese overheid ondersteunde campagne 'Countdown 2010'* met de doelstelling het verlies aan biodiversiteit tegen 2010 terug te dringen.
2. de nodige deskundigen en betrokkenen te horen of samen te roepen om de nodige adviezen en kennis in te zamelen voor de bijsturing van lopende en de ontwikkeling van bijkomende initiatieven inzake biodiversiteit.
3. het maatschappelijk draagvlak voor de versterking van de leefgebieden en het soortenbeleid te bevorderen door gerichte communicatie met het publiek en door de betrokkenheid van de mensen t.o.v. de omgevende natuur en het landschap te vergroten.
4. het beleid en de maatregelen m.b.t. biodiversiteit af te stemmen en te heroriënteren op duidelijke en meetbare doelen m.b.t. leefgebieden en soorten, volgens vast te leggen prioriteiten en een concreet stappenplan.
5. voorrang te geven aan de meest bedreigde en kwetsbare leefgebieden, dier- en plantensoorten en kwetsbare ecosystemen waarbij een bovenregionale en (inter)nationale verantwoordelijkheid in het spel is. Hierbij worden de Vlaamse 'rode lijsten' en de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn* als leidraad gebruikt.
6. voor het werkgebied de bestaande gegevens over de soorten en de leefgebieden van de Vlaamse 'rode lijsten' en de Europese habitatrichtlijn overzichtelijk samen te brengen, gebruik makend van de biologische waarderingskaart, de verspreidingsatlassen en de informatie van plaatselijke deskundigen (waaronder Natuurpunt Oost-Brabant).
7. op basis van deze prioriteiten de eigen beleidsplannen (gemeentelijke GNOP's, beheersplannen...) actiegericht, bondig en met duidelijke doelstellingen naar soorten en habitats te herwerken onder coördinatie van een deskundige begeleidingsgroep.
8. de diverse voorgestelde acties met middelen en mensen door het bestuur te laten goedkeuren. Deze acties veronderstellen een versterkte samenwerking met de doelgroepen, waaronder de natuurbeweging en andere ruimtegebruikers.
9. de initiatieven ter versterking van de biodiversiteit uitgaande van burgers verenigd in organisaties van het middenveld te ondersteunen.
10. het beleid vervolgens te richten op de duurzame instandhouding van de bestaansvoorwaarden van de desbetreffende leefgebieden en soorten.

* IUCN is 'The World Conservation Union', die ongeveer meer dan 10.000 wetenschappers en experts uit 181 landen op regelmatige basis samen brengt rond het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

* **Countdown 2010** is een wereldwijd samenwerkingsverband van landen, regio's en organisaties die het verlies aan biodiversiteit tegen 2010 willen terug dringen, in uitvoering van de internationale verplichtingen zoals vastgesteld op de Wereldduurzaamheidstop van de Verenigde Naties in Johannesburg (2002) en de Europese top van regeringsleiders in Göteborg (2001).

* **Europese habitat- en vogelrichtlijnen** bepalen dat elk land van de EU voor zijn grondgebied specifieke zones moet aanduiden waar de op Europees vlak meest bedreigde en kenmerkende fauna en flora (benoemd in bijlagen van de richtlijnen) duurzaam kan in stand gehouden worden en waarbij gestreefd wordt naar een samenhangend Europees netwerk van natuurgebieden (Natura 2000 netwerk).

Bijlage: Actieplan– Biodiversiteit in Boortmeerbeek

De gemeente Boortmeerbeek en Natuurpunt Boortmeerbeek hebben volgende gezamenlijke **ideeën** geformuleerd die opgenomen kunnen worden in het Gemeentelijk Milieuplan met als doel om het verlies van biodiversiteit tegen 2010 terug te dringen in de gemeente Boortmeerbeek. Deze ideeën werden gegroepeerd in **4 thema's**:

1. Natuur (in) gebieden
2. Natuur & soorten
3. Natuur voor iedereen
4. Natuur in je buurt

Prioriteiten zullen opgesteld worden om deze ideeën uit te werken in **concrete actieplannen**. Dit kan gebeuren in adhoc werkgroepen. De gemeentelijke milieuadviesraad (MAR) is de centrale advies instantie waar de voorgestelde actieplannen zullen worden besproken en waarna het gemeentebestuur (het college van burgemeester en schepenen, respectievelijk de gemeenteraad) een beslissing neemt.

1. Natuur (in) gebieden

1.1. Realiseren grotere natuurlijke “bio-diverse” complexen

Vele bossen en (natuur)gebieden zijn in handen van vele eigenaars. ‘Verdere versnippering moet voorkomen worden’ en het realiseren van grotere natuurlijke “bio-diverse” complexen is een prioriteit.

1.2. Aankoop door de gemeente

Om tot grotere natuurlijke “bio-diverse” complexen te komen staat de gemeente open voor de eventuele aankoop van stukken grond in natuurgebieden of landschappelijk waardevolle gebieden. ⁽¹⁾ Een eventuele aankoop zal steeds worden afgewogen t.a.v. een adequaat beheer in de toekomst. Zo zal een project bij voorkeur aansluiten bij bestaande eigendommen van de gemeente en/of het OCMW.

1.3. Pikhakendonk: opvolging beheersplan / info folder gebied

Het beheersplan en een informatiefolder van het natuurgebied Pikhakendonk worden verder uitgewerkt.

1.4. Omvorming Canada-populier-bossen naar waardevol inheems gevarieerd loofbos

Zoveel mogelijk wordt er naar gestreefd om bossen te laten evolueren naar een waardevol inheems gevarieerd loofbos. De huidige aanplant van Canada-populieren in de natte waardevolle valleibossen resulteren in courante kaalkappingen met bodemverstoring en verstoring van de omringende waardevolle vegetaties.

1.5. Inzetten INL-ploeg / landbouwersverenigingen bij beheer: uitlijsten van de taken

Voorbeelden van dergelijke taken zijn het beheer van het rietveld nabij Ravenstein, het onderhouden van knotwilgen (wilgenknotplan) en het beheer van groenstroken en bermen van voet- en buurtwegen.

1.6. Waterkwaliteit van beken verbeteren

Bij het uitvoeren van rioleringswerken zullen de herwaardering van grachten en beken en initiatieven ter bevordering van de biodiversiteit systematisch onderzocht worden.

⁽¹⁾ Rest financiering waarbij de gemeente de aankoop van derden (gedeeltelijk) financiert zonder (mede)eigenaar te worden zijn uitgesloten

Hierbij kan exemplarisch verwezen worden naar enkele concrete projecten, zoals de beek nabij het cultuurhuis, de beek aan het rietveld nabij Ravenstein, de grachten langs de Heverbaan en de beek die ontstaat in de Kallebeekstraat/Ida Vermeulenstraat.

2. Natuur & soorten

- 2.1. **Plaatsing & beheer kunstnesten boerenzwaluw**, en later eventueel huiszwaluw, gierzwaluw en oeverzwaluw
- 2.2. **Inrichten winterverblijfplaatsen**: vleermuizen
- 2.3. **Plaatsen & beheer nestkasten in natuurgebieden & bij particulieren**: steenuil en eventueel kerkuil
- 2.4. **Amfibieën**: poelenbeheer in natuurgebieden en bij particulieren met het oog op het behoud en de uitbreiding van bepaalde zeldzame soorten: vb. waterkamsalamander
- 2.5. **Bescherming van soorten in de natuurgebieden**: Grote Pimpernel, Slee- & Meidoorn, Sleedoornpage

3. Natuur in je buurt

- 3.1. **Herwaardering buurtwegen**: Er is nood aan een plan om de bestaande voet- en buurtwegen duidelijker aan te geven en hun functie duidelijker te omschrijven. Daarnaast dient projectmatig onderzocht hoe het netwerk verder op een eigentijdswijze kan worden uitgebouwd. Hierbij moet rekening gehouden worden met verkeersveiligheid en de ruimtelijke omgeving.
- 3.2. **Bermbeheer**: opstellen beheersplan met oog op specifiek beheer naar insecten en bloemen. Dit kan via GNOP werking aangepakt worden.
- 3.3. **Stimuleren van beheersovereenkomsten** tussen landbouwers en de VLM.
- 3.4. **Haagplant-actie**
Verder zetten van de actie in samenwerking met IGO-Leuven en de bevolking gelegenheid geven om streekeigen plantgoed aan gunstige voorwaarden aan te schaffen. In dit kader een specifieke actie rond slee- & meidoorn opzetten.
- 3.5. **Geboorteboom** – actie verder zetten
- 3.6. **Brochure "bio-diversiteit" voor nieuw-bouw**: vb. vijvers, vlinderstruiken... (zie brochure velt)
- 3.7. **Per buurt: openbare domeinen (her)inrichten** om biodiversiteit te "cultiveren" in functie van de plaatselijke bodemstructuur, vb. kringlooptuin, waterminnende beplanting in Lievenkensbossen, beplanting voor zandige ondergrond in Hever.

4. Natuur voor iedereen

Hieronder vallen acties die vrijwilligers en groepen de kans geven om het beleid mee vorm te geven en acties uit te voeren. De betrokkenheid en de inzet van de inwoners staan centraal.

- 4.1. **Samenwerkingsovereenkomsten landbouwers** in groenonderhoud en natuurontwikkeling
- 4.2. **Web-technologie**: gemeente Boortmeerbeek met "natuur pagina"
- 4.3. Mogelijkheid overwegen om de **tuin van kasteel Ravenstein** te herwerken
- 4.4. **Aanbieden van educatieve wandelingen** en/of andere activiteiten voor scholen, verenigingen en de bevolking.